उत्थाप्य सम्परिष्वज्य प्रीत्याऽजिघ्रत मूर्द्धनि। कर्णसौबलयोश्चापि संश्रुत्य वचनान्यसौ। २५२३
निर्वेदं परमं गत्वा राजा दुर्य्योधनस्तदा। व्रीडयाऽभिपरीतात्मा नैराश्यमगमत् परं।
तच्छ्रुत्वा सुहृदश्चैव समन्युरिदमब्रवीत्। न धर्म्मधनसौख्येन नैश्वर्य्येण नचाज्ञया।
नैव भोगैश्च मे कार्य्यं मा विहन्यत गच्छत। निश्चितेयं मम मतिः स्थिता प्रायोपवेशने।
गच्छध्वं नगरं सर्व्वे पूज्याश्च गुरवो मम। त एवमुक्ताः प्रत्यूचूराजानमरिमर्द्दनं।
या गतिस्तव राजेन्द्र साऽस्माकमपि भारत। कथं वा सम्प्रवेक्ष्यामस्त्वद्विहीनाः पुरं वयं। २५४०
॥ वैशम्पायन उवाच॥ स सुहृद्भिरमात्यैश्च भ्रातृभिः स्वजनेन च। बहुप्रकारमुक्तो निश्चयान्न विचाल्यते।
दर्भास्तरणमास्तीर्य्य निश्चयाद्धृतराष्ट्रजः। संस्पृश्यापः शुचिर्भूत्वा भूतले समुपस्थितः।
कुशचीराम्बरधरः परं नियममास्थितः। वाग्यतो राजशार्दूलः स स्वर्गगतिकाम्यया।
मनसोपचितिं कृत्वा निरस्य च बहिष्क्रियाः। अथ तं निश्चयं तस्य बुद्ध्वा दैतेयदानवाः।
पातालवासिनो रौद्राः पूर्व्वं देवैर्व्विनिर्ज्जिताः। ते स्वपक्षक्षयन्तन्तु ज्ञात्वा दुर्य्योधनस्य वै। २५४५
आह्वानाय तदा चक्रुः कर्म्म वैतानसम्भवं। बृहस्पत्युशनोक्तैश्च मन्त्रैर्मन्त्रविशारदाः।
अथर्व्ववेदप्रोक्तैश्च याश्चोपनिषदि क्रियाः। मन्त्रजप्यसमायुक्तास्तास्तदा संप्रवर्त्तयन्।
जुह्वत्यग्नौ हविः क्षीरं मन्त्रवत् सुसमाहिताः। ब्राह्मणा वेदवेदाङ्गपारगाः सुदृढव्रताः।
कर्म्मसिद्धौ तदा तत्र जृम्भमाणा महाद्भुता। कृत्या समुत्थिता राजन् किङ्करोमीति चाब्रवीत्।
आज्ञप्तैर्दैत्याश्च तां तत्र सुप्रीतेनान्तरात्मना। प्रायोपविष्टं राजानं धार्त्तराष्ट्रमिहानय। २५५०
तथेति च प्रतिश्रुत्य सा कृत्या प्रययौ तदा। निमेषादगमच्चापि यत्र राजा सुयोधनः।
समादाय च राजानं प्रविवेश रसातलं। दानवानां मुहूर्त्ताच्च तमानीतं न्यवेदयत्।
तमानीतं नृपं दृष्ट्वा रात्रौ सङ्गत्य दानवाः। प्रहृष्टमनसः सर्व्वे किञ्चिदुत्फुल्ललोचनाः।
साभिमानमिदं वाक्यं दुर्य्योधनमथाब्रुवन्।
इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि घोषयात्रापर्व्वणि दुर्य्योधनप्रायोपवेशे पञ्चाशदधिकद्विशतोऽध्यायः॥ २५०॥
॥ दानवा ऊचुः॥ भो सुयोधन राजेन्द्र भरतानां कुलोद्वह। शूरैः परिवृतो नित्यं तथैव च महात्मभिः। २५५५
अकार्षीः साहसमिदं कस्मात् प्रायोपवेशनं। आत्मत्यागी ह्यधो याति वाच्यतां चायशस्करीं।
न हि कार्य्यविरुद्धेषु बहुपापेषु कर्म्मसु। मूलघातिषु सज्जन्ते बुद्धिमन्तो भवद्विधाः।
नियच्छैनां मतिं राजन् धर्म्मार्थसुखनाशिनीं। यशःप्रतापवीर्य्यघ्नीं शत्रूणां हर्षवर्द्धनीं।
श्रूयतां हि प्रभो तत्त्वं दिव्यताञ्चात्मनो नृप। निर्म्माणञ्च शरीरस्य ततो धैर्य्यमवाप्नुहि।
पुरा त्वं तपसाऽस्माभिर्लब्धो राजन्महेश्वरात्। पूर्व्वकायश्च सर्व्वस्ते निर्म्मितो वज्रसञ्चयः। २५६०
अस्त्रैरभेद्यः शस्त्रैश्चाप्यधः कायश्च तेऽनघ। कृतः पुष्पमयो देव्या रूपतः स्त्रीमनोहरः।
एवमीश्वरसंयुक्तस्तव देहो नृपोत्तम। देव्या च राजशार्दूल दिव्यस्त्वं हि न मानुषः।
क्षत्रियाश्च महावीर्य्या भगदत्तपुरोगमाः। दिव्यास्त्रविदुषः शूराः क्षपयिष्यन्ति ते रिपून्।